

ДЕЯКІ ВЛАСТИВОСТІ СЛОВОВЖИВАННЯ У ПІТСБУРЗЬКОМУ ДІАЛЕКТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРНОЇ КАТЕГОРІЇ

К.В. Вуколова (Дніпро)

У статті розглянуто особливості слововживання мовців Пітсбурзького діалекту (іменники та дієслова) з урахуванням гендерної соціальної категорії. Розглянуто поняття «гендер», а також зроблено аналіз слововживання мешканців міста Пітсбург з точки зору розподілу населення за статевою приналежністю: жінки та чоловіки. У статті проаналізовано дослідження закордонних лінгвістів та виявлено існування певних гендерних особливостей у мовленні та слововживанні мешканців даної території. Найпоширенішою серед властивостей мовлення мешканців є монофтонгізація. Значні відмінності у схильності до цього фонетичного процесу спостерігаються між статями. Відмічено, що серед жінок схильність до монофтонгізації має лише старша вікова група. Монофтонгізація виявляється характерною для усіх вікових груп чоловіків. Стверджено, що даний фонетичний процес є притаманним здебільшого мовленню чоловіків. Наведено приклади лексичних одиниць (власні та загальні іменники, дієслова), які найчастіше використовуються мешканцями Пітсбурга. Вказану лексику було розподілено на смислові групи: загальноновживана, спортивна лексика і лексика моди.

Ключові слова: гендер, лексичні одиниці, мовлення, монофтонгізація, Пітсбурзький діалект

Вуколова Е.В. Некоторые особенности словоупотребления Питтсбургского диалекта через призму гендерной категории. В статье рассмотрены особенности словоупотребления носителей Питтсбургского диалекта (существительные и глаголы) с учетом гендерной социальной категории. Рассмотрено понятие «гендер», а также сделан анализ словоупотребления жителей города Питтсбург с точки зрения распределения населения по половой принадлежности: женщины и мужчины. В статье проанализированы исследования зарубежных лингвистов и обнаружено существование определенных гендерных особенностей в речи и словоупотреблении жителей данной территории. Самой распространенной среди характерных черт речи населения является монофтонгизация. Значительные различия в склонности к этому фонетическому процессу наблюдаются между полами. Надо заметить, что среди женщин склонность к монофтонгизации имеет только старшая возрастная группа. Монофтонгизация оказывается характерной для всех возрастных групп мужчин. Утверждено, что данный фонетический процесс присущ в основном речи мужчин. Были приведены примеры лексических единиц (собственные и нарицательные существительные, глаголы), которые чаще всего используются жителями Питтсбурга. Указанная лексика была разбита на смысловые группы: общеупотребительная, спортивная лексика и лексика моды.

Ключевые слова: гендер, лексические единицы, монофтонгизация, Питтсбургский диалект, речь

Vukolova E.V. Some peculiarities in linguistic usage of Pittsburgh Speech through the prism of gender category. The article deals with the peculiarities of the linguistic usage of Pittsburgh Speech (nouns and verbs) in the light of the social category gender. The author has reviewed the concept of «gender» and has analyzed the lexical usage of Pittsburgh citizens in the context of dividing its population into gender identities: women and men. The article reviews the investigations of foreign linguists and it has been noticed that there is a type of definite gender peculiarity in the speech and linguistic usage of the citizens of the given area. Monophthongization is the most widespread phenomenon among the speech characteristics of the citizens in this territory. Considerable distinctions between the sexes in the propensity for this phonetic process are observed. It is notable that among women the tendency for monophthongization is presented only in the group whereas it is presented among men of all age-groups. As a result we can conclude that this phonetic process is characteristics of men in general. There have been given examples of the lexical units (proper and common nouns, verbs), which are widespread in Pittsburgh. The given lexical units are divided into the following sense-groups: group of general usage, sports and fashion vocabulary.

Key words: gender, lexical units, monophthongization, Pittsburgh Speech, speech

1. Вступ

Соціолінгвістичний вектор у вивченні мовлення мешканців будь-якої території передбачає розглядання залежності властивостей вимови від таких екстралінгвістичних чинників як вік, стать, соціальне походження, рівень освіти та інші. Вже на початку XXI сторіччя лінгвісти звертають увагу на залежність комунікативної поведінки людини від гендерної належності. Відтоді у лінгвістиці з'являється таке поняття як «гендер», де «соціальна» складова зумовлює формування соціальних ролей чоловіків і жінок у суспільній свідомості [4, с.44]. Завдяки гендерним дослідженням стать (гендер) у нашій роботі розглядається як інструмент соціальної детермінації і стратифікації, а актуальні соціальні питання постають як проблеми, пов'язані з належністю до певної статі.

Численні наукові труди, пов'язані з категорією гендеру, висвітлені у роботах американських і британських лінгвістів: П. Треджил [17], В. Лабов [13], П. Фішерман [8], Д. Камерон [6], Р. Лакоф [14] та інші. Вітчизняна лінгвістика також вивчала мовлення з точки зору гендерної категорії, що описано у роботах сучасних науковців О.Д. Петренка [3], О.Л. Козачишиної [1], А.П.Мартинюка [2], Е.Ш.Ісаєва [3] та інших.

У наш час гендерні дослідження є досить актуальним питанням та предметом багатьох лінгвістичних студій та наукових розвідок. Вітчизняна лінгвістика володіє результатами численних експериментальних праць з питань гендерної специфіки породження мовлення, впливу статевовікових особливостей мовця на процес вербальної комунікації, а також особливостей чоловічого й жіночого стилю письма з урахуванням впливу певної групи чинників. Тому дослідження мовлення мешканців міста Пітсбург зроблено саме з точки зору впливу гендерної соціальної категорії, що безумовно є актуальним на сьогодні.

Об'єктом нашої роботи є слововживання мовців Пітсбургського діалекту, зокрема предметом вивчення є лексичні одиниці, а саме залежність їх використання від статевої приналежності мовців.

Метою даної статті є огляд деяких особливостей мовлення мешканців міста Пітсбург з урахуванням гендерної соціальної категорії.

Матеріалом для статті є праці закордонних

та вітчизняних лінгвістів, а також дані з електронних глосаріїв з встановленої проблематики.

Потрібно зазначити, що перспективами нашого дослідження є розгляд мовлення мешканців зазначеної території крізь призму гендерної і вікової категорій, а також впливу соціального статусу на мовні ситуації.

2. Основна частина

Низка наукових робіт, зокрема проведених Дж. Коутсом [7], П. Ніколзом [15], Р. Лакоффом [14], Дж. Холмсом [9; 10; 11], Д. Танненом [16], свідчить про існування певних гендерних особливостей у мовленні та відповідно слововживанні носіїв англійської мови. Гендерно-обумовлені властивості вживання певної лексики спостерігаються і у мовленні мешканців міста Пітсбург. Для їх аналізу наведемо деякі статистичні дані. Населення м. Пітсбург станом на 2014 рік становило 305,704 особи, з них 148,101 особа – чоловіки, а 157,603 особи – жінки. Отже, серед носіїв Пітсбургського діалекту жінки становлять – 51,5%, а чоловіки – 48,5% [21].

Незважаючи на незначне переважання жінок, поширеною є думка про те, що чоловіки більш активно використовують Пітсбургський діалект, частіше вживаючи місцеву лексику, пов'язану зі спортом (власні та загальні іменники). Вирішальним фактором, який дає підстави для даної тези виступає вищий рівень монофтонгізації у мовленні чоловіків, завдяки якому традиційні для англійської мови слова перетворюються на діалектизми. Як відомо, найбільш поширеним випадком даного фонетичного процесу є монофтонгізація дифтонга [aw], який перетворюється на монофтонг [a:] перед носовими, глухими та голосними звуками. Монофтонгізація не виникає у кінцевій позиції, де можуть утворюватись дифтонги [aw]. Звук [a:] орфографічно зображують як «ah».

Гендерні аспекти фонетичних особливостей дифтонга [aw] було вивчено у роботах американських вчених [18]. У ході спільного дослідження лінгвістів по телефону було опитано 50 мешканців Пітсбурга та його околиць віком понад 18 років. Учасникам опитування задавали питання, частина відповідей на які передбачала використання або не використання монофтонгізації, тобто кожний

учасник міг відповісти використовуючи традиційні лексеми або специфічні пітсбурзькі слова, що виникли внаслідок цього фонетичного явища, характерного для мовців даної території. Наприклад: «*Can you tell me what part of Pittsburgh the USX Tower is located in?*» (Скажіть будь-ласка у якій частині Пітсбурга розташована USX Tower (скорочена назва хмарочоса U.S. Steel Tower (у буквальному перекладі – «Американська сталева вежа»). Відповіддю могло бути «*downtown*» або «*dahnthan*». Даний аналіз виявив, що молодь має набагато меншу схильність до монофтонгізації ніж старше покоління. Разом з цим значні відмінності у схильності до цього фонетичного процесу спостерігається між статями. Відмічено, що серед жінок схильність до монофтонгізації мала лише старша вікова група, тоді як для усіх вікових груп чоловіків це виявилось характерною рисою. При цьому, серед чоловіків народжених у місті, найчастіше подібні фонетичні зміни фіксувались у представників молодшої вікової групи, а серед чоловіків народжених в околицях монофтонгізацію було зафіксовано у представників старшої вікової групи [18].

Особливе значення для нашої роботи мають слова-іменники. Цілком типовим для чоловіків є вживання цілої низки слів-іменників, зокрема пов'язаних з повсякденною лексикою: *Hour* – *Ahr* – Година; *House* – *Haus* – Будинок; *Towel* – *Tahl* – Рушник; *Tyre* – *Tahrarn* – монтування; *Down there* – *Dahn nair* – Там; *Watch out* – *Chawt!* – Стережись! [12, с. 31-46].

Нижче наведемо кілька прикладів, які ілюструють функціонування чоловічої лексики у повсякденні: «*S'not mine yella tahl*» – «Це не мій жовтий рушник»; «*Da haus is dahn nair*» – «Будинок знаходиться там»; «*Chawt! We are doing da tahrarn*» – «Стережись! Ми виконуємо монтування».

Наступний пласт слововживання – це спортивна лексика, яка займає певне місце у житті пітсбуржан. Не виникає сумнівів у тому, що чоловіки частіше ніж жінки захоплюються спортом та спортивними іграми. Не винятком є і представники чоловічої статі Пітсбурга, які за допомогою монофтонгізації створюють додаткові назви улюблених команд, спортивних ігор, інші назви, пов'язані

зі спортом та змінюють імена улюблених гравців.

Підтвердженням вищевикладеного служитимуть наступні лексичні одиниці: *Pahrts* (*Pittsburgh Pirates*) – буквально «Пітсбурзькі пірати» – професійна бейсбольна команда м. Пітсбург; *Bullin'* (*Bowling*) – гра «Боулінг»; *Cahr Pahr* – буквально «сила Коуера» – сила, що приведе команду «Стіллерс» до суперкубка; *Brahn Gahles* (*Brian Giles*) – Браян Гайлс – відомий гравець у бейсбол, грав у команді «Пітсбурзькі пірати» [19].

Доречними, на наш погляд, стануть приклади вживання згаданої спортивної лексики, що виникла у зв'язку з монофтонгізацією, представниками сильної статі м. Пітсбург: «*Bill Cahr is da greatest head coach of da greatest football team!*» («Біл Коуер – найкращий тренер найкращої футбольної команди»), «*Pahrts lost again!*» («Пітсбурзькі пірати знову програли!»).

Серед словникового складу за темою «спорт» нами було виділено специфічні місцеві спортивні назви, імена гравців та спортивні фрази, які активно вживаються чоловіками Пітсбурга. Утворення даної лексики є прикладом перенесення значення одного слова на інше, випадіння певних звуків, скорочення слів і т.д.. Наведемо декілька прикладів:

Da Pens/Da Gwins (*The Pittsburgh Penguins*) – буквально «Пітсбурзькі пінгвіни» – професійна хокейна команда м. Пітсбург; *Goofy Gulf* (*Miniature golf*) – міні-гольф; *Sell My Monkey!* – хокеїст Ягомір Ягр забиває; *Pantsy Park* (*PNC Park*) – назва бейсбольного стадіону [19].

Приклади вживання слів цієї групи представлені нижче: «*Yinz bin to da new Pantsy Park yet?*» («Ви вже були у новому стадіоні «PNC»?»); «*Yinz wanna play Goofy Gulf?*» («Хочете пограти у міні-гольф?»).

Наше вивчення слововживання чоловіків міста Пітсбург показало, що значний внесок у поповнення словника «пітсбургізмів» спортивною чоловічою лексикою зробив відомий американський спортивний коментатор (Пітсбург' Пінгвінз – (англ. **PittsburghPenguins**) – професійний хокейний клуб, якій виступає в НХЛ. Цей клуб базується в місті Пітсбург) і журналіст Майрон Коуп. Слова, вигадані ним, теж не утворились внаслідок монофтон-

гізації, однак залишились у широкому вжитку серед пітсбургських чоловіків – прихильників спорту. Найяскравішими «пітсбургізмами» Майрона Коупа вважаємо наступні:

Sport – Shports – спорт;

Cocoonut–Cope-a-nut – буквально «кокос» – влучна спортивна фраза [19];

Лексична спадщина Майрона Коупа відображена у таких реченнях: «*That was a cope-a-nut as Marn Cope said*» («Це була влучна фраза («кокос»), як казав Майрон Коуп»); «*Dis iss real shports*» («Це – справжній спорт»).

За результатами розвідок американських лінгвістів [16] використання лексем, утворених внаслідок монофтонгізації, пояснюється сприйняттям чоловіками місцевого діалекту як певної спадщини [18].

Наступний блок наших гендерних спостережень стосовно міста Пітсбург є жіноча група. Так, американський дослідник П. Традгіл, вважає, що жінки схильні обирати більш престижні форми мови, прагнучи підкреслити свій соціальний статус, і ми згодні з цим ствердженням [17, с. 279]. Зазвичай діалекти не належать до престижних форм існування мови та, відповідно, мало вживаються представницями жіночої статі. Це відбувається з огляду на те, що жінки не сприймають подібне мовлення як свою особливу спадщину.

Якщо традиційним чоловічим захопленням прийнято вважати спорт, то серед жіночих інтересів, на нашу думку, одне з провідних місць посідають мода та шопінг. Відображає цю гендерну специфіку і Пітсбургський діалект, у межах якого вживаються місцеві слова, що характеризують жіночі вподобання і відповідно частіше звучать в устах жінок. Це переважно назви видів одягу та слова, що стосуються моди і стилю, наприклад: *Shoes – Bobos – Туфлі; Umbrella – Bumbershoot – Парасолька; Dresser – Jresser – Сукня; Jewelry – Juhlery – Ювелірні вироби; Shopping Mall – Mah – Торговий центр; Knit winter hat – Tobahgin – В'язаний зимовий капелюх [12, с. 31-46].*

Пітсбургська леді може запитати свою подругу щодо взуття, яке вони бачили у торговому центрі таким чином: «*What do you think about those bobos from da mah?*», або висловити бажання купити сукню під час розпродажу так: «*I will take*

this jresser during da sell next month». Тезу про те, що ювелірні вироби – це найкращий подарунок, мешканка Пітсбурга теж може висловити дещо незвично у порівнянні з жінками з інших регіонів: «*Juhlery is da best present for me*».

Американськими дослідниками було зафіксовано, що саме у мовленні жінок існують лексеми, які фактично є результатом заміни літери «о» на «и» [12]. Цей феномен було відмічено і протягом власних спостережень. Було виявлено, що жінки нерідко використовують подібні лексеми, оскільки різкої звукової різниці від престижних форм у вимові цих слів не відчувається і, відповідно, діалект є менш помітним. У даному випадку в першу чергу йдеться про загальноповсюдні, досить поширені слова, а саме: *Brother – Brudder – Брат; Roof – Ruff – Дах; Onion – Ungion – Цибуля; Bring – Brung – Нести, приносити; Donkey – Dunkey – Віслик [12 с. 31–46].*

Отже, для жінок, особливо старшої вікової групи, типовим є вживання Пітсбургського діалекту зокрема у таких реченнях: «*His brudder went to skull*» («Його брат пішов у школу»); «*Maria brung some ungon from the score*» («Марія принесла цибулю з магазину»); «*When it rains the ruff leaks*» («Під час дощу дах протікає»); «*Dunkey is a nice animal*» («Віслик – чудова тварина»).

Не менш особливої уваги потребує розгляд вживання дієслів носіями Пітсбургського діалекту, оскільки це має певну історичну та гендерну зумовленість. Так, як відомо, протягом довгого часу види діяльності поділялись на «жіночі» та «чоловічі», відповідно представники кожної статі частіше вживали діалектизми, які стосувалися виду діяльності, що ними виконувалась. Враховуючи сучасні реалії можемо стверджувати, що дану звичку зберегла лише старша вікова група, що вважає чоловічими заняттями важку фізичну працю або активний відпочинок поза домом, а отже чоловіки цієї вікової групи вживають відповідні дієслова: *Fishing – Feeschun – Рибалити, риболовля; Push – Poosh – Штовхати, відштовхувати [20].*

Прикладами вживання даних дієслів є цілий ряд ситуацій: «*He went feeschun yesterday*» («Вчора він ходив рибалити»); «*Would you poosh my car off the road?*» («Чи не допомогли б ви відштовхнути мою машину з дороги?»).

Водночас «жіночими» видами діяльності представники старшої вікової групи мешканців Пітсбурга схильні вважати роботу, пов'язану з домашнім господарством, що виражається і певними «пітсбургізмами», які частіше вживають жінки: *To put dinner on the table – Dip-up – Накривати обід; Iron clothes – Press off – Прасувати одяг; Clear off – Redd off – Прибирати; Tidy up – Redd up – Прибирати* [20].

Аналогічно до попередніх випадків можемо продемонструвати вживання вищевикладених дієслів: «*Redd off the table, please*» («*Приберіть зі столу, будь-ласка*»); «*Ann will press off that shirt before you put it on*» («*Енн випрасує ту сорочку перед тим, як ти її вдягнеш*»).

3. Висновки

Дана робота окреслює подальші перспективи у вивченні мовного портрету Пітсбурзького діалекту не тільки крізь призму гендерної категорії. Підкреслимо, що вплив на мову мають і такі соціальні чинники як вік, етнічне походження, соціальний статус мовців. Всі ці критерії грають важливу роль у розвитку мови та її функціонуванні у трьох площинах: лексиці, фонетиці та граматиці.

Таким чином, зазначимо, що гендерна категорія відіграє важливе значення у формуванні мовлення мешканців міста Пітсбург на лексичному та фонетичному рівнях. Визначену у дослідженні лексику систематизовано у певні смислові групи залежно від їх вживання представниками чоловічої та жіночої статі. Проведений кількісний аналіз лексичного складу Пітсбурзького діалекту показав, що до смислової групи «повсякдення» відноситься 26% лексичних одиниць, «спорт» – 57%, «мода та шопінг» – 17%. Зауважимо, що до зазначеної лексики ми відносимо як іменники (власні та загальні – 72%), так і дієслова (18%) та інше (10%).

Всі вивчені лексеми було утворено у наслідок монофтонгізації дифтонга [aw] (характерна риса чоловічого мовлення (23%) та мовлення жінок старшої вікової категорії (13%), заміни звуків («o» на «u» у вимові жінок – 14%), перенесенням значення одного слова на інше (при утворенні спортивної лексики у мовленні чоловіків – 30%), випадіння певних звуків (11%) та скорочення слів (9%).

ЛІТЕРАТУРА

1. Козачишина О.Л. Лінгвістичні прояви гендерних характеристик англомовних художніх текстів (на матеріалі американської прози ХХ сторіччя) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04/ О.Л. Козачишина. – Київ, 2003. – С. 316.
2. Мартинюк А.П. Речевое поведение мужчин и женщин в неформальной коммуникативной ситуации / А.П. Мартинюк, П.Н. Землянский // Пол и его маркировка в речевой деятельности / отв. ред. Е.Н. Шовгеля. – Кривой Рог : МИЦ ЧЯКП, 1996. – С. 114–126.
3. Петренко А.Д. Мова чоловіків і жінок як одиниця соціолінгвістичного дослідження / А.Д. Петренко, Д.А. Петренко, Э.Ш. Исаев // Мовознавство. – Київ, 1999. – № 1 – С. 6471.
4. Трофимова Е.И. Терминологические вопросы в гендерных исследованиях / Е.И. Трофимова // Доклады Второй Междунар. конф. «Гендер: язык, культура, коммуникация», 22–23 ноября 2001 г. / под. общ. ред. И.И. Халеевой : Моск. гос. лингв. ун-т. Лаборатория гендерных исследований. – М., 2002. – С. 41–55.
5. Cameron D. Performing Gender Identity: Young Men's Talk and the Construction of Heterosexual Masculinity // Language and Masculinity/ Edited by Johnson S. and Meinhof U.H. – Blackwell Publishers, 1997. – P. 45–63.
6. Cameron D. Feminism and Linguistic Theory / D. Cameron. – MacMillan Press Ltd., 1992. – P. 247.
7. Coates J. Women, Men and Language. A Sociolinguistic Account of Sex Differences in Language / J. Coates. – New York : Longman, 1986. – P. 16.
8. Fishman P.M. Interaction: the work women do / P.M. Fishman // Sociolinguistics. Coupland N., Jaworski A. (eds.) MacMillan Press, 1997. – P. 416–429.
9. Holmes J. Women, men and politeness / J. Holmes. – Essex, UK : Longman, 1995. – P. 254.
10. Holmes J. Women's Talk: The Question Of Sociolinguistic Universals / J. Holmes // Australian Journal of Communication. – 1993. – 20 (3). – P. 125–149.
11. Holmes J. Hedging, fencing and other conversational gambits: an analysis of gender differences in New Zealand Speech / J. Holmes // Women and Language in Australian and New Zealand Society / Pauwels A. (Ed.) – Australian Professional Publications, Sydney. 1987. – P. 59–70.
12. Johnstone B. Pittsburgh Speech and Pittsburghese / B. Johnstone, D. Baumgardt, M. Eberhardt, S. Kiesling. – Berlin/Boston : Mouton de Gruyter, 2015 – P. 31–46.
13. Labov W. 50 msec. / W. Labov, M. Baranowski // Language Variation and Change. – 2006. – № 18. – P. 223–240.
14. Lacoff R. Language and Woman's Place Text / R. Lacoff. – New York, 1998.
15. Nichols P.C. Linguistic Options and Choices for

- Black Women in the Rural South / Patricai C. Nichols // *Language, Gender and Society* (edited by Thorne, Kramarae, and Henley). – Rowley : Newberry House Publications, Inc., 1983. – P. 54–68. 16. Tannen D. You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation / D. Tannen. – New York : William Morrow, 1990. – P. 319. 17. Trudghill P. The Social Differentiation of English in Norwich / P. Trudghill. – Cambridge : Cambridge University Press, 1974. – P. 279. 18. Kiesling S. Competing Norms, Heritage Prestige, and the Decline of /aw/-Monophthongization in Pittsburgh [Електронний ресурс] / S.F. Kiesling, M. Wisnosky // Paper presented at the 32nd annual conference on New Ways of Analyzing Variation (NWAY 32), Philadelphia, 9-12, Oct. 2003. – Режим доступу : <http://www.pitt.edu/~kiesling/kiesling-wisnosky-aw.pdf> 19. Pitsburgeese Glossary: Sports [Електронний ресурс] // Pitsburgeese.com. – Режим доступу : <http://www.pittsburghese.com/glossary.ep.html?type=sports> 20. Pitsburgeese Glossary: Verbs [Електронний ресурс] // Pitsburgeese.com. – Режим доступу : <http://www.pittsburghese.com/glossary.ep.html?type=verbs> 21. United States Census Bureau. Official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://factfinder.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?pid=DEC_10_SF1_QTP1&prodType=table
- REFERENCES**
- Cameron, D. (1997). Performing Gender Identity: Young Men's Talk and the Construction of Heterosexual Masculinity. In: Johnson S., and Meinhof U.H. (eds.). *Language and Masculinity*. Blackwell Publishers, pp. 45–63.
- Cameron, D. (1992). *Feminism and Linguistic Theory*. McMillan Press Ltd.
- Coates, J. (1986). *Women, Men and Language. A Sociolinguistic Account of Sex Differences in Language*. New York: Longman.
- Fishman, P. M. (1997). Interaction: the work women do. In: *Sociolinguistics*. MacMillan Press, pp. 416–429.
- Holmes, J. (1995). *Women, Men and Politeness*. Essex, UK: Longman.
- Holmes, J. (1993). Women's Talk: The Question Of Sociolinguistic Universals. *Australian Journal of Communication*, 20 (3), 125–149.
- Holmes, J. (1987). Hedging, Fencing and Other Conversational Gambits: An Analysis of Gender Differences in New Zealand Speech. *Australian Professional Publications*, 59–70.
- Johnstone, B. (2015). *Pittsburgh Speech and Pittsburghese*. Berlin/Boston: Mouton de Gruyter
- Kiesling, S. (2003). Competing Norms, Heritage Prestige, and the Decline of /aw/-Monophthongization in Pittsburgh. Available at: <http://www.pitt.edu/~kiesling/kiesling-wisnosky-aw.pdf>
- Kozachyshyna, O.L. (2003). *Linhvistychni proyavy hendernykh kharakterystyk anhlomovnykh khudozhnikh tekstiv (na materiali amerykans'koyi prozy XX storichchya)*. Diss. kand. filol. nauk [Linguistic Demonstration of Gender Characteristics of English Literary Texts (based on American Prose of XX Century)]. *Cand. philol. sci. diss. synopsis*. Kyiv, 316 p. (in Ukrainian)
- Labov W. (2006). 50 msec. *Language Variation and Change*, 18, 223–240.
- Lakoff, R. (1998). Language and Woman's Place. *Language in Society*, 2(1), pp. 45–80
- Martinjuk, A.P., and Zemljans'kij, P.N. (1996). Rechevoe povedenie muzhchin i zhenshin v neformal'noj kommunikativnoj situacii [Speech Behaviour of Male and Female in the Non-Formal Communications Situation]. In: E.N. Shovgel' (eds.). *Pol i ego markirovka v rechevoj dejatel'nosti [Gender and Its Marking in the Speech Activity]*. Krivoj Rog: IITS CHYAKP, 114-126 (in Russian)
- Nichols, P.C. (1983). Linguistic Options and Choices for Black Women in the Rural South. In: Thorne, Kramarae, and Henley (eds.). *Language, Gender and Society*. Rowley: Newberry House Publications, Inc., pp. 54–68.
- Petrenko, A.D., Petrenko, D.A., and Isaev, E.Sh. (1999). Mova cholovikiv i zhinok yak odyntysya sotsiolinhvistychnoho doslidzhennya. [The Language of Men and Women as the Unit of Sociolinguistic Research]. *Movoznavstvo. – Language Studies*, 1, 64–71 (in Ukrainian)
- Pitsburgeese Glossary: Sports*. (n.d.). Available at: <http://www.pittsburghese.com/glossary.ep.html?type=sports>
- Pitsburgeese Glossary: Verbs*. (n.d.). Available at: <http://www.pittsburghese.com/glossary.ep.html?type=verbs>
- Tannen, D. (1990). *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York: William Morrow.
- Trofimova, E.I. (2002). Terminologicheskie voprosy v gendernyh issledovaniyah [Terminological issues in the gender researches]. *Doklady Vtoroj Mezhdunarodnoj konferencii «Gender: jazyk, kul'tura, komunikacija», 22-23 November 2001 Moscow. [Proc. 2nd Int. Conf. 22-23 November 2001, Moscow]*. Moscow, 41–55.
- Trudghill, P. (1974). *The Social Differentiation of English in Norwich*. Cambridge: Cambridge University Press.
- United States Census Bureau. (n.d.). Available at: http://factfinder.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?pid=DEC_10_SF1_QTP1&prodType=table